

Sygn.akt III AUa 1018/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie: Teresa Suchcicka

Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Anna Kuklińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 lutego 2020 r. w B.

sprawy z odwołania G. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wyrównanie emerytury i wypłatę odsetek

na skutek apelacji G. S. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 listopada 2019 r. sygn. akt IV U 1821/19

oddala apelację.

Bożena Szponar - Jarocka Alicja Sołowińska Teresa Suchcicka

Sygn. akt III AUa 1018/19

UZASADNIENIE

G. S. (1), ur. (...), decyzją z dnia 24.04.2009r., na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał emeryturę wcześniejszą od 01.03.2009r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. W dniu 03.04.2019r. G. S. (1) złożyła wniosek o emeryturę powszechną i decyzją z dnia 09.05.2019r., organ rentowy przyznał jej prawo do tej emerytury od 01.04.2019r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Decyzja ta została wydana na podstawie art. 24 ust. 1 ww. ustawy, uwzględniając równocześnie wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 06.03.2019r. Następnie w dniu 12 czerwca 2019r. ubezpieczona wniosła o wypłatę zaniżonego świadczeni emerytalnego od dnia przejścia na wcześniejszą emeryturę. Decyzją z dnia 18.06.2019r. odmówiono wnioskodawcy prawa do wypłaty odsetek i wyrównania emerytury za okres od 01.04.2016r. do 31.03.2019r., na podstawie art. 133 ust. 1 i art. 118 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.).

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła G. S. (1). Ubezpieczona domagała się wypłaty świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r., za okres 3 lat wstecz wraz z odsetkami.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Uzasadniając swoje stanowisko powołał się na argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 6 listopada 2019 roku Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił odwołanie.

Za bezsporny Sąd I instancji uznał stan faktyczny sprawy w szczególności co do przyznanych wnioskodawczyni świadczeń i ich wysokości.

Zwrócił też uwagę, że zgodnie z § 3 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011r.; Nr 237, poz. 1412), postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że przepisy ustawy przewidują wszczęcie tego postępowania z urzędu. § 3 ust. 2 pkt 1 ww. rozporządzenia wskazuje, iż wniosek, o którym mowa w ust. 1, stanowi zgłoszone na piśmie lub ustnie do protokołu w organie rentowym żądanie przyznania świadczenia.

Natomiast zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej niż został złożony wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Odnosząc się do zarzutów skarżącej zawartych w odwołaniu, a dotyczących wyrównania emerytury z odsetkami za okres od 01.04.2016r. do 31.03.2019r., Sąd stwierdził, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019r. dotyczy wyłącznie zasad obliczenia emerytur przysługujących na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej (emerytur powszechnych) dla kobiet urodzonych w (...).r., które pobrały wcześniejszą emeryturę przysługującą na podstawie art. 46 w zw. z art. 29 ustawy emerytalnej, przyznaną przed 01.01.2013r., tj. przed wejściem w życie ustawy z dnia 11.05.2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Sąd I instancji zauważył, iż przedmiotem rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego, było zastosowanie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej do pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury powszechnej o kwoty pobranej emerytury przyznanej na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej. W rozpatrywanym przypadku brak jest podstaw prawnych, aby emeryturę powszechną w wysokości ustalonej decyzją z dnia 09.05.2019r. - ustaloną w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019r. - wypłacić z zastosowaniem art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, tj. z wyrównaniem za maksymalny okres 3 lat, gdyż w decyzji przyznającej emeryturę z dnia 09.05.2019r. nie pomniejszono podstawy obliczenia emerytury powszechnej o kwoty pobranej emerytury przyznanej na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy stwierdził, że ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównania świadczenia osobom, które wystąpiły z wnioskiem później niż nabyły do niego prawo. Jedynym przypadkiem gdy można było by rozważać taką możliwość jest celowe i sprzeczne z prawem działanie organu wprowadzające w błąd ubezpieczonego. W sprawie niniejszej nie można organowi rentowemu przypisać celowości w opóźnieniu złożenia przez ubezpieczonego wniosku o prawo do świadczenia.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku złożyła G. S. (1). Skarżąca zarzucała, iż wadliwa regulacja, dla kobiet z rocznika 1953 polegająca na zmniejszeniu ich podstawy świadczenia, winna być usunięta również ze skutkiem działającym wstecz – od chwili naruszenia Konstytucji – dlatego też odwołująca powinna od początku otrzymać emeryturę w prawidłowej, zgodnej z wyrokiem TK wysokości. Wskazując na powyższe wnosila o uchylenie lub zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie jej emerytury w wysokości zgodnej z obecnie obowiązującymi przepisami za okres od 1 kwietnia 2016 roku do 31 marca 2019 roku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

W stanie faktycznym sprawy żądanie G. S. (1) wypłacenia tej emerytury należnej po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego w wysokości ustalonej zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 6.03.2019r., który uznał przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej za niezgodny z Konstytucją w określonym zakresie, za okres trzech lat, tj. od 1.04.2016r. do 31.03.2019r., nie znajduje oparcia w prawie.

Podstawowe znaczenie w sprawie ma fakt, że z wnioskiem o przyznanie emerytury w powszechnym wieku, tj. po osiągnięciu 60 lat G. S. (2) wystąpiła do ZUS w dniu 3 kwietnia 2019r. i decyzją z 9 maja 2019r. takie świadczenie zostało przyznane od 1 kwietnia 2019r., tj. od miesiąca złożenia wniosku. Przy ustalaniu wysokości emerytury organ rentowy nie zastosował przepisu art. 25 ust. 1b ustawy z 17.12.1998r., który wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 6.03.2019r. został uznany za niezgodny z art. 2 Konstytucji RP w zakresie w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...)r., które przed 1.01.2013r. nabyły prawo do emerytury z art. 46 ustawy. Jest poza sporem, że wnioskodawczyni miała przyznaną emeryturę na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej od 1.03.2009r., jednakże przy ustalaniu wysokości emerytury w wieku powszechnym ZUS nie zastosował mechanizmu wynikającego z przepisu art. 25 ust. 1b ustawy z 17.12.1998r., tj. nie pomniejszył podstawy obliczenia emerytury powszechnej o kwoty pobranej emerytury przyznanej na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej. Inaczej mówiąc organ rentowy rozpoznając wniosek o emeryturę złożony 3.04.2019r., a więc już po stwierdzeniu niezgodności z Konstytucją art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, uwzględnił wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6.03.2019r. Decyzja z 9 maja 2019r. przyznająca wnioskodawczyni emeryturę od 1 kwietnia 2019r. bez pomniejszania podstawy emerytury o kwoty pobranej emerytury wcześniejszej (przyznanej na podstawie art. 46) jest prawidłowa.

Wobec powyższego żądanie skarżącej przyznania emerytury powszechnej z wyrównaniem za okres od 1 kwietnia 2016r. do 31 marca 2019r. nie może być uwzględnione i to nie tylko ze względu na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 6.03.2019r., ale przede wszystkim z uwagi na treść art. 129 ust. 1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Stosownie do tego przepisu świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu z uwzględnieniem ust. 2. Zgodnie zaś z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, z zastosowaniem ust. 2, który stanowi, że jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacone na podstawie przepisów kodeksu pracy, prawo do emerytury (renty) powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia lub wynagrodzenia.

Jak wynika z powyższego, ustawa odróżnia moment powstania prawa (tj. spełnienia warunków – art. 100 ustawy) od momentu wypłaty świadczenia (tj. co do zasady nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu).

Powtórzyć zatem należy, gdyż ma to kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, że generalną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest wypłata świadczenia na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do świadczenia, lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie w celu jego przyznania. Reguła powyższa wyklucza możliwość wstecznego wypłacenia świadczenia, tj. za okres po nabyciu prawa in abstracto, a przed złożeniem wniosku. Żądając wypłaty wyrównania emerytury za okres od 1.04.2016r. skarżąca bezpodstawnie utożsamia istnienie prawa do świadczenia, związanego ze spełnieniem ustawowych warunków nabycia tego prawa, z przyznaniem (i wypłatą) świadczenia i pomija, iż ustalenie prawa do świadczenia przez stwierdzenie spełnienia jego warunków nie odpowiada przyznaniu świadczenia. Jeżeli zatem przesłanki uprawniające do świadczenia zostały spełnione przed datą złożenia wniosku o to świadczenia (jak ma to miejsce w rozpoznawanej sprawie), to jego przyznanie nie może nastąpić wcześniej niż od miesiąca, w którym ten wniosek zgłoszono. Wykładnia przepisu art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest utrwalona. Nie wypłaca się świadczeń z wyrównaniem za czas od nabycia do nich prawa in abstracto, bez względu na to, czy niezłożenie wniosku spowodowane było brakiem staranności w prowadzeniu własnych spraw czy też innymi okolicznościami, w tym brakiem wiedzy.

Zauważyć również należy, iż w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, organ rentowy nie był zobowiązany do działania z urzędu w zakresie przyznania skarżącej emerytury w powszechnym wieku. G. S. (1), co wyżej zaznaczano,

była uprawniona do emerytury wcześniejszej od 2009r. Z mocy przepisu art. 24a i art. 27a ustawy emerytalnej organ rentowy byłby zobowiązany do przyznania z urzędu emerytury po stwierdzeniu spełnienia warunków do nabycia prawa do takiego świadczenia w sytuacji, gdyby skarżąca pobierała rentę z tytułu niezdolności do pracy. Takiego świadczenia wnioskodawczyni nie pobierała, a to wyklucza działanie organu rentowego z urzędu w zakresie przyznania prawa do emerytury zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy.

W tym stanie rzeczy nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny oddalił ją na podstawie art. 385 k.p.c.

Bożena Szponar - Jarocka Alicja Sołowińska Teresa Suchcicka